

УДК 340.1

Е. У. Прус

ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ ДІЮЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Діяльність держави включає виконання визначених обов'язків та функції державних органів та інших органів, які тою чи іншою мірою застосовують закон. Рівень ефективності діяльності держави визначається рядом показників діяльності вказаних органів. Невід'ємною частиною характеристики дієвості функціонування суб'єктів правозастосування є зв'язок практичного застосування норм права з діючим в країні законодавством.

Актуальність питання проявляється в проблемі застосування права на практиці всіма суб'єктами правозастосування. Безпосереднім та вираженим є також зв'язок між існуючим законодавством та його застосуванням відповідними суб'єктами.

Стан законодавства (відсутність прогалин та проблемності) є запорукою вірного застосування права.

Питанню про застосування права та законодавства присвячено чимало уваги з боку як теоретиків, так і практичних працівників. Часто зустрічаються публікації практикуючих працівників суду, міліції та прокуратури з приводу застосування права, що містить помилки. Так, слід згадати імена таких практиків: М. Гультай (суддя) [1, с. 209–217], А. Пономаренко (прокурор в РФ) [2, с. 17–21], І. Мерзоев (суддя в республіці Азербайджан) [3, с. 57–60], та теоретиків: О. Осауленко [4, с. 61–63], М. Вопленко [5, с. 6–16] та ін.

Оскільки правозастосування – це державно-владне волевиявлення правових приписів, то у зв'язку з цим актуальним є те, що від суб'єктів вказаної діяльності вимагається виключна точність у процесі перетворення нормативних велінь в русло конкретних суб'єктивних прав і юридичних обов'язків. У протилежному випадку можливі виявлення вад та неточностей державної волі в процесі діяльності її правозастосувальних органів. Саме це й призводить до помилок, свавілля правозастосовців, що впливає на режим законності в державі.

Постає питання: суб'єкти правозастосування є заручниками ситуацій під час застосування недосконалого законодавства чи недосконалі закони є сприятливим фактором прикриття їхньої непрофесійності або, що є гіршим, вчинення правопорушень під час реалізації покладених на них повноважень?

Даючи відповідь на це питання, слід зважати на наявні причини, умови й фактори, що сприяють спричиненню помилок у застосуванні права. Щодо допущення помилок під час застосування недосконалих норм права або ж права з відсутніми необхідними нормами суб'єктом, який наділений правильними особистісними якостями та характеристиками, то дійсно варто говорити про недосконале законодавство як про об'єктивну причину, яка призвела до правозастосовчої помилки.

В іншому випадку, коли особа-суб'єкт правозастосування керується корисливими мотивами, а не принципом законності, то в цьому випадку якість законів чи

окремих норм права вже мало цікава. Увага повинна бути прикута до першопочаткового джерела виникнення помилок та правопорушень – до особи правозастосовця.

Розповсюдженою думкою в теорії права є така: процес правозастосування є необхідним для усунення перешкод, які виникають у процесі реалізації права в усіх її формах. Як зазначається в юридичній літературі, правозастосування – це операція не над нормою, а над фактом із приведення цієї норми в життя.

Проте операція над нормою є локальним процесом під час пізнання конкретної норми, а її якість впливає на кінцевий результат усього правозастосування.

Проблеми правотворчості займають окрему нішу в теорії права, але вони безпосередньо пов'язані з помилками в застосуванні права. Наслідки правотворчих помилок в одній із стадій процесу застосування права стають наслідками або причинами правозастосовчих помилок.

Якщо говорити не про якість та недосконалість законодавства, а про його дієвість та ефективність, то в цьому випадку виникає ряд питань зовсім іншого характеру. Чому норма не є дієвою? Чи перетинається політика держави з виданими нею ж законами? Чи трансформуються, вдосконалюються, розвиваються норми права відповідно до сьогодення?

В межах обраної теми спостерігаємо зв'язок між правозастосуванням та ефективністю законодавства. Проблема полягає в тому, що саме ці недієві норми застосовуються і приводяться в дію. Саме тому для досягнення позитивного результату в застосуванні права слід оперувати досконалими нормами, які б у подальшому не спричиняли ні проблемних ситуацій, ні правозастосовчих помилок.

Отже, зважаючи на вищесказане, слід підсумувати:

- 1) недосконалість законодавства очевидна й є більш вагомим фактором допущення помилок, ніж помилки, спричинені із суб'єктивних причин;
- 2) непрофесійного або ж недобросовісного суб'єкта застосування права можна замінити з меншими затратами часу, ніж замінити чи вдосконалити закон;
- 3) боротьба з суб'єктивними причинами має більш локальний характер, а виправляти помилки в праві – це завдання державного масштабу.

Так, діяльність суб'єктів правозастосування крізь призму діючого законодавства повинна розглядатися й аналізуватися з урахуванням багатьох чинників: правотворчі похибки, колізії в праві та в законі, персональна характеристика правозастосовця та ситуація, з приводу якої й виникає необхідність у застосуванні права взагалі.

Література

1. Гультай М. Прогаляни і помилки при відправленні правосуддя / М. Гультай // Вісник Академії правових наук України. – № 1(24). – С. 209–217.
2. Пономаренко А. Без права на ошибку // Право и безопасность. – № 4(17). – 2005. – С. 17–21.
3. Мерзоев И. Высокий уровень судебных кадров как одна из предпосылок предупреждения судебных ошибок / И. Мерзоев // Правовая политика и правовая жизнь. – № 1. – 2007. – С. 57–60.
4. Осауленко О. Зміцнення законності у правозастосовчому процесі / О. Осауленко // Право України. – 2004. – № 12. – С. 61–63.
5. Вопленко М. Понятие и принципы правового порядка / М. Вопленко // Правовая политика и правовая жизнь. – 2006. – № 4. – С. 6–16.

Анотація

Прус Е. У. Діяльність суб'єктів правозастосування крізь призму діючого законодавства. – Стаття.

Діяльність суб'єктів правозастосування крізь призму діючого законодавства повинна розглядатися й аналізуватися з урахуванням багатьох чинників. Серед них: правотворчі похибки, колізії в праві та в законі, персональна характеристика правозастосовця та ситуація, з приводу якої й виникає необхідність у застосуванні права взагалі.

Ключові слова: суб'єкт правозастосування, правотворчі похибки, колізія, правотворчі помилки.

Аннотация

Прус Е. В. Деятельность субъектов правоприменения сквозь призму действующего законодательства. – Статья.

Деятельность субъектов правоприменения сквозь призму действующего законодательства должна рассматриваться и анализироваться с учетом многих факторов. Среди них: правотворческие погрешности, коллизии в праве и в законе, персональная характеристика правоприменителя и ситуация, по поводу которой и возникает необходимость в применении права вообще.

Ключевые слова: субъект правоприменения, правотворческие погрешности, коллизия, правотворческие ошибки.

Summary

Prus E. U. Activity of subjects of law in the light of current legislation. – Article.

Activity of subjects of law in the light of current legislation should be considered and reviewed based on several factors. Among them are law-making errors, conflicts in the law and in the law, personal characteristics of pravozastosovtsya a situation about which there is also a need for the application of law in general.

Key words: the subject of law, legislative uncertainty, conflict, law-making errors.